

Sociaal dossier

Onlangs heeft het Tweede-Kamerlid Dijkstal (VVD) het in 1990 gesloten akkoord van de Stichting van de Arbeid, waarin de sociale partners afspraken om binnen vijf jaar 60.000 alloctonen aan een baan te helpen, aangeduid als een "grote, grijze gehaktbal"¹. Wie de dossiers doorneemt over het regeringsbeleid betreffende de beïnvloeding van het ziekteverzuim en de arbeidsongeschiktheid, kan zich bij zo'n kwalificatie wel iets voorstellen.

In 1977 verscheen het WRR-rapport *Maken wij er werk van?*, waarin werd aangetoond dat het aandeel van de actieven in de beroepsbevolking was gedaald en dat de kosten van de sociale zekerheid sterk waren gestegen. De WRR deed 23 aanbevelingen, waaronder aanbevelingen voor een betere registratie van ziekte en arbeidsongeschiktheid, verbetering van de kwaliteit van de arbeid, een meer op individuen toegespitste uitvoeringspraktijk e.d. In haar reactie op het rapport kondigde de regering de instelling aan van een Interdepartementale stuurgroep beleidsvorming niet-actieven (ISBN) alsmede een SER-adviesaanvraag.

De Stuurgroep kreeg vijf werkgroepen waarvan werkgroep 3 zich richtte op de beheersing van de toeneming van vermijdbaar ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. De werkgroep publiceerde in 1979 de *Notitie Volumebeleid*. Hierin worden verschillende factoren genoemd die een toenemend beroep op de sociale zekerheid veroorzaken: demografische factoren, de werkgelegenheidssituatie, discrepanties tussen vraag en aanbod, arbeidsomstandigheden, mentaliteitswijzigingen e.d. De oplossing wordt vooral gezocht in een geïntegreerde benadering van het volumebeleid en een herziening van de uitvoeringsorganisatie.

In 1982, vier jaar na de aankondiging, verzoekt de regering de SER om advies over enkele regeringsvoornemens met betrekking tot wijziging van de Ziektewet, verlaging van het inkomensniveau van werknemers bij ziekte, een eigen risico voor werkgemers bij kortdurend verzuim en enkele andere maatregelen. De SER brengt in de loop van 1982 advies uit. Ongeveer tegelijkertijd verschijnt het eindrapport van werkgroep 3, waarin wordt gesignaleerd dat er in het jaar 2000 1,25 miljoen mensjaren verloren zullen gaan door ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid.

Het advies van de SER legt een sterk accent op preventie van verzuim, o.a. door verbetering van arbeidsomstandigheden en beveelt voorts een goede verzuimregistratie binnen ondernemingen en bij de bedrijfsverenigingen aan. De SER gaat in het advies ook in op een eventuele wettelijke verplichting voor ondernemingen om een bepaald percentage gedeeltelijk arbeidsongeschikten in dienst te nemen. De SER komt daarbij echter niet tot een eenduidend advies.

In 1982 stuurt de regering tevens het ontwerp voor de Wet arbeid gehandicapte werknemers (WAGW) naar de Kamer. Naast een sociale doelstelling wordt daarin een volumedoelstelling genoemd: een uni-

form quotum van 5% voor gehandicapten, waardoor 65.000 gehandicapten extra werk zouden vinden. Voorts wordt gepleit voor verbetering van de samenwerking tussen verschillende diensten, zoals de GMD en de arbeidsvoorziening. In 1985 wijzigt de regering het wetsvoorstel. De quoteringsregeling wordt omgezet in een variabele quoteringsregeling en zal eerst op 1 juli 1989 ingaan. De verantwoordelijkheid voor de arbeidsdeelname van gehandicapten wordt bij de sociale partners gelegd. Kabinetten van verschillende signatuur hebben dan inmiddels twaalf jaar voorbij laten gaan en ten slotte de verantwoordelijkheid maar bij derden gelegd!

Wel is er intussen het een en ander gedaan aan de zogenaamde stelselherziening, waarvan een reductie van de instroom met 50% wordt verwacht. Door de grote sociale onrust is het pakket echter afgezwakt. Op 7 juli 1988 schrijft de regering aan de Stichting van de Arbeid dat de toename van het aantal zieken en arbeidsongeschikten zorgwekkend is. Op 29 september stuurt het kabinet weer een brief aan de Stichting van de Arbeid waarin de vrees wordt uitgesproken voor meer dan een miljoen langdurig arbeidsongeschikten op termijn. De regering vraagt een gesprek aan, dat op 31 januari 1989 plaatsvindt (weer een half jaar verstreken). In dat gesprek wordt afgesproken een werkgroep in te stellen (oh, wat is regeren soms toch makkelijk), de Tripartite werkgroep volumebeleid arbeidsongeschiktheidsregelingen (TWVA). Op 20 oktober stuurt de Werkgroep haar rapport aan de minister-president, met concrete aanbevelingen met betrekking tot preventie, vergroting van de financiële betrokkenheid van het bedrijfsleven en bevordering van de instroom van gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Op 6 maart 1990 wordt het kabinetsstandpunt naar de Kamer gezonden, waar in april overleg wordt gevoerd. Tevens vindt op 3 april overleg plaats met de sociale partners over de TWVA. Ook vindt een voorjaarsoverleg plaats op 22 juni en later een najaarsoverleg dat wordt afgerond met een verklaring van 1 oktober. Daarin wordt gekozen voor een consensusbenadering, die niet zal leiden tot het halen van het doel uit het regeerakkoord. Afgesproken wordt dat de ARBO-raad zal worden gevraagd om de resultaten in 1992 te evalueren.

Waarschijnlijk zal uit die evaluatie blijken dat regering, werknemers en werkgevers te gemakkelijk bepaalde taakstellingen hebben geformuleerd, zonder zich te bezinnen op de concrete uitvoeringsmogelijkheden. Over dat laatste moet dus nog eens worden nagedacht. Misschien iets voor een werkgroep?

P.B. Boorsma

1. H.F. Dijkstal, Stichtingsakkoord is grote, grijze gehaktbal, *Onderneming*, 3 maart 1992.